

RUIMTE

Walter van den Berg

Ruimte

Roman

HOLLANDS DIEP

AMSTERDAM

2020

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van Sebes & Bisseling Literary Agency te Amsterdam

© Walter van den Berg, 2020
© Hollands Diep, Amsterdam 2020
Omslagontwerp: Bureau Beeldzorg, Antwerpen
Typografie: Crius Group, Hulshout
Foto auteur: © Jan Reinier van der Vliet

ISBN 978 90 488 5333 5
ISBN 978 90 488 5334 2 (e-book)
NUR 301

www.vandenb.com
www.hollandsdiep.nl
www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Hollands Diep is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deel 1

De tweede keer dat ze weggingen hadden ze nergens meer om heen te gaan.

Ze stond in de kleine keuken van hun flatje en probeerde haar gedachten rustig te krijgen, waar moeten we heen, waar moeten we in godsnaam heen, maar ze kon niets bedenken. Ze had plastic tasjes in haar handen voor spullen, maar god, wélke spullen?

De eerste keer waren ze naar haar zusje gegaan, en nu was het een jaar daarna; het was allemaal nog veel slechter dan het bij die eerste keer was geweest. De eerste keer was weggaan geweest, de tweede keer was het vluchten.

Ze telde vier tasjes, twee voor haar jongen en twee voor haarzelf, de rest duwde ze terug in de keukenla.

Naar haar zusje konden ze niet meer, want die had bij de eerste keer al gezegd dat ze niet terug moest gaan, dat ze een grote fout maakte door terug te gaan.

Bij die eerste keer wist Erik waar hij haar moest zoeken, hij wist waar haar zusje woonde; hij was een keer mee geweest toen alles nog goed was. Ze had hem trots laten zien aan de familie toen, en het was later niet moeilijk voor hem te bedenken dat ze daar zaten, zij en haar jongen.

Hij postte die eerste keer dat ze bij hem weg waren gegaan bij haar zusje, in zijn auto, altijd alles in die auto van hem, hij sprak haar jongen aan toen die buiten speelde, beloofde hem dat het weer goed zou komen, zoals hij haar later die week zou beloven dat hij het nooit meer zou doen.

Het spijt me zo, liefje. Het spijt me zo.

Mij ook.

Jou ook?

Misschien zei ze iets om iets te zeggen, misschien had ze wel spijt van hoe ze tegen hem kon zijn.

Wat spijt je dan precies?

Niets, ik weet het niet, laat maar, vergeet het.

Maar hij vergat het niet. Ze kreeg het terug, en hoeveel later was dat, een maand, misschien anderhalf?

Wat spijt je dan precies? Dus er *is* iets om spijt over te hebben, zie je wel, kankerwif. Hier *heb* je iets om spijt over te hebben.

Ze liep met snelle passen naar de kamer van haar jongen, gaf hem zijn twee tasje en zei dat hij alleen kleren mee moest nemen. Daarna stapte ze terug het halletje in.

Je maakt een grote fout, zei haar zusje toen ze had gezegd dat ze weer terug zou gaan.

Nee, vond ze toen zelf, dat was geen fout, het zou nu allemaal beter worden, want hij had met hart en ziel beloofd dat ie niet meer in die fouten zou vervallen. Hij realiseerde zich hoeveel hij van haar hield toen ze weg was en het speet hem zo verschrikkelijk, maar het werd maar heel even beter en daarna werd het weer slecht en nog slechter, en het was zó erg dat ze niet naar haar zusje had geluisterd en dat haar zusje nu voor altijd gelijk had. Zo erg. Dus naar haar zusje konden ze niet meer.

Pas later bedacht ze dat hij ze daar zo weer had gevonden als ze er weer waren gaan zitten, en dat was een betere reden geweest om niet naar haar zusje te gaan, dus werd dat de reden in haar hoofd, en die eerste gedachte verdween uiteindelijk helemaal, zoals het contact met haar zusje al was verdwenen.

Toen ze eenmaal wist dat haar zusje gelijk had gehad – een maand nadat ze terug was gegaan, anderhalve maand – had ze het contact losgelaten; ze had niet meer gebeld, en haar zusje belde eerst nog wel, toen minder, en toen ook niet meer.

Ze keek om zich heen. Dit was nu.

Over een maand zou ze hier weer staan en alles zou kapot zijn.

Hij zou alles kapot hebben geslagen en het woord zou op de muur staan, in grote rode letters. Er zou een andere man bij haar zijn, een man bij wie ze zich op dat moment veilig zou voelen, en hij zou naar het woord op de muur kijken en zijn hoofd schudden en hij zou de man voor wie ze gevlucht was een klootzak noemen. En de klootzak zou zelf verdwenen zijn. Hij zou alle meubels kapot hebben geslagen, al het servies dat ze nog had van toen ze met Wesleys vader trouwde zou aan scherven liggen, hij zou haar kleren over het balkon hebben gegooid en ze zou nog wat verregend textiel in de struiken onder de flat vinden, een beha met een brandrand; hij zou geprobeerd hebben haar kleren te verbranden. Ze zou de foto van Wesleys vader, haar dode man, in snippers vinden, tussen de scherven van de lijst die om de foto heen had gezeten.

Ze zou met grote rode letters HOER zien staan op de muur van de woonkamer.

Ze ging haar slaapkamer binnen, de kamer waar hij twee jaar, *mijn god twee jaar*, naast haar had gelegen en het zou niet meer gebeuren, hij zou vanaf nu nooit meer naast haar liggen en ze zocht kleren bij elkaar, twee broeken, een paar truien, alleen maar praktische kleren, slips, beha's, pantykousjes, makkelijke schoenen.

Bij de tweede keer was er uiteindelijk zoveel meer drama dan bij de eerste keer, alsof de eerste keer een generale repetitie was; alsof het oefenen was geweest.

Bij die eerste keer had ze ergens al geweten dat ze wel weer terug zouden komen, terug in haar eigen huis, dat ze nog niet hard genoeg weg wilde, en ze wist het omdat het als vakantie had gevoeld, dat weekje bij haar zus. Vrijaf. Maar nu, bij de tweede keer, stond ze om zich heen te kijken in die slaapkamer en nam ze afscheid van de spullen die er stonden, van het schilderij dat aan de muur hing, van die lelijke vis die haar dode man ooit had geschilderd omdat hij dacht dat hij een hobby nodig had, en ze keek ernaar

omdat ze dacht dat ze ze niet meer terug zou zien.

Ze zou haar spullen uiteindelijk wel terugzien, maar alles zou kapot zijn. Ook het schilderij van de lelijke vis. Hij zou de lijst kapot hebben geslagen en het doek kapot hebben gesneden.

Ze liep terug naar Wesley en ze zei: we moeten weg, anders overleven we het niet.

Dat was té dramatisch, het zou geen 'we' zijn, haar jongen zou het overleven – hij had haar jongen nooit aangeraakt. Hij had kleren gepakt, Wesley, hij droeg ze in een stapeltje de hal in om te vragen of dit goed was, maar het waren zomerkleren terwijl het winter was, dus ze nam het stapeltje over en ze gooide het op zijn bed. Ze koos snel een stel winterkleren voor hem, sokken, onderbroeken. Ze zag zijn knuffel in de kast staan en heel even wilde ze die ook meenemen, maar de jongen was twaalf jaar oud. Hij was jong voor zijn leeftijd, maar hij zat al in de brugklas en een knuffel kon echt niet meer, toch?

De eerste keer had ze een plan gehad: naar haar zusje, en daarvandaan de onderhandelingen voeren. Nu was er geen ruimte voor onderhandelingen, nu was het vluchten. Dat was ook het woord dat ze er later voor zou gebruiken: we zijn toen gevlucht.

Hij was erger dan hij ooit geweest was, zoals hij elke nieuwe keer erger was dan de keer ervoor, en toen hij een kwartier geleden weg was gegaan kondigde hij zelf aan dat het erg zou worden; ze had iets gezegd wat hem irriteerde, hij had zijn fles uit de vriezer gepakt, zei dat hij een ritje ging maken, maar dat hij terug zou komen, en het was alsof hij haar nu de keus gaf: als je straks niet weg bent, kan het héél erg fout gaan.

Dus ze koos voor weggaan. Uit haar eigen huis.

Later zou ze naar *Oprah* en *Dr. Phil* kijken en zag ze vrouwen die hun slechte man uit huis zetten, maar dat was niet realistisch, mijn god, hoe kon dat ooit realistisch zijn als een man zichzelf moedwillig in een roes dronk om zijn vrouw in elkaar te slaan nadat zij iets had gezegd of gedaan wat hem niet beviel? En ze zag vrouwen

die eerder hadden gekozen voor weggaan. Maar haar jongen dan? Wes zou geen huis hebben op het moment dat ze weg zouden gaan. Ze moest toch zorgen dat haar jongen een dak boven zijn hoofd had?

Hij was weggegaan met zijn fles, en ze had de onmiddellijke angst voor de aankondigde pijn gevoeld. Ze had de beslissing genomen en nu was het twintig minuten later en ze stonden samen met hun plastic tasjes achter de voordeur, zij en haar jongen.

Klaar? vroeg ze.

Wesley haalde zijn schouders op.

Wacht, zei ze, en ze stapte de keuken in en pakte haar kapperskoffertje, want ze zou moeten werken, en dat zei ze ook tegen Wesley: ik moet kunnen werken, ik moet geld verdienen.

Ik moet mijn schoolboeken mee, zei hij.

Ze zei nee nee, dat is allemaal te zwaar en te veel en ik denk dat jij voorlopig even niet naar school hoeft, en ze zag hoe zijn gezicht vertrok naar opkomende tranen en ze kon het niet gebruiken dat het juist nu tot hem door zou dringen wat de situatie zou worden, de komende weken, maanden, jaren. Maar dat vind je vast niet erg, voorlopig even niet naar school, zei ze. Toch? Jij bent een volwassen kerel.

Hij duwde de opkomende tranen weg en schudde zijn hoofd. Misschien kan ik ook wel gaan werken, zei hij.

Ze drukte hem even tegen zich aan, het joch was twaalf en ze was ontroerd; hij was sterk voor haar als ze erom vroeg, als ze het nodig had. Over jou hoeft ik me nooit zorgen te maken, zei ze.

Een maand later zou Wesley niets zeggen, die dag dat ze terug zouden gaan naar het huis met de nieuwe man; Wesley zou alleen maar staren naar het woord op de muur, en daarna zou hij zijn zomerkleren opgevouwen in zijn kast terugvinden en zijn kamer zou onaangeraakt zijn, al zijn spullen zouden nog heel zijn, zijn bed en zijn bureau en zijn computer en zijn stripboeken.

Ze gingen de deur uit nu, het trappenhuis op, en ze keek nog

even kort de flat in voor ze de deur sloot. Ze moesten weg nu, weg, want hij zou elk moment terug kunnen komen, ze wist niet waar hij heen was met die fles, dronk ie 'm zittend in zijn auto leeg, een straat verder, of was ie naar een andere plek gereden? Hij wist wat hij deed – *hij wist wat hij deed* – want hij kondigde het aan; hij zou zichzelf in die roes drinken om zijn irritatie om te zetten in woede, en zijn woede zou hij omzetten in klappen, in stompen in haar maag, in zijn hand als een bankschroef om haar bovenarm, in pijn op plekken waar de wereld niets van zou zien, geen kneuzingen die zichtbaar zouden zijn – het zou privépijn zijn. Zo was ze het gaan noemen: privépijn. En de burens wisten het, die wisten van haar privépijn, want ze kon wel haar best doen om geen geluid te maken bij de stompen die ze in haar maag kreeg, maar als de pijn te scherp was, moest ze schreeuwen, een korte, hevige schreeuw.

Dan hebben we dat gehad, dacht ze een keer.

Ze had er toen bijna om moeten lachen, maar ze wist dat zijn irritatie alleen maar zou toenemen als ze had gelachen, dus ze had zich ingehouden. De irritatie moest afnemen. Laat het gebeuren en zijn irritatie is op, straks, en dan kunnen we slapen, en morgen is hij lief, omdat het hem dan spijt.

Morgen is hij lief. De gedachte kwam op toen ze beneden in het trappenhuis stonden. Wesley had zijn hand al op de deurklink, achter de deur was de wereld, met hem in die wereld, ergens in zijn auto met die fles die hij had meegenomen, en het zou zo'n avond kunnen zijn als ze terug zouden gaan, een avond met privépijn en een korte schreeuw en afnemende irritatie en morgen is hij lief.

Wesley, wacht, zei ze, beneden in het trappenhuis.

Wesley bleef staan, zijn hand klaar om de deur naar de wereld te openen.

Moeten we blijven?

Haar jongen keek haar aan en dacht kort na, keek langs haar heen naar de trap die terug zou leiden naar hun huis, naar zijn kamertje met zijn strips en zijn posters aan de muur en zijn computer

en zijn schoolboeken, en hij schudde zijn hoofd en trok de deur naar de wereld voor zijn moeder open.

Het meisje kwam hem halen.

Hij stond op en liep de kleedkamer uit waar zijn naam op de deur stond, achter haar aan en ze zei dat over twee minuten de reclame was afgelopen en dat hij dan in zijn stoel moest zitten, maar geen zorgen, dat halen we makkelijk. Er komt nog iemand langs om de glim van je hoofd te halen. Tv, hè, zei ze.

Ja, zei hij, tv.

Het meisje had hem een dag eerder gebeld en vroeg of hij wilde komen praten over het succes van zijn boek, en hij zei: als het daarover gaat, ja, natuurlijk. Hij was in Londen geweest, aan het werk in een hip koffietentje, en hij had een flat white naast zijn laptop staan. Hij was van plan geweest nog wat tekst te schrijven voor een sessie die hij over twee weken in Taiwan zou hebben, omdat hij niet wist of de tekst die hij in Europa gebruikte daar ook zou werken, maar hij was weer op een forum beland waar het over hem ging, over iets wat hij gezegd had. Hij was iets aan het tikken geweest waarvan hij nog niet zeker wist of hij het moest posten, en omdat hij daar diep over na zat te denken, schrok hij van het voorstel.

Waarover zou het anders kunnen gaan? vroeg het meisje toen.

Ja, waarover anders, inderdaad, zei hij, en hij vond dat een bevestiging: er was niets aan de hand. Hij gooide de reactie waar hij mee bezig was meteen weg. Onzin.

Het meisje zei dat ze wist dat hij nu in Londen woonde en dat ze een hotel in Amsterdam en een ticket voor hem ging regelen.

Volgende dag terug of een nachtje erbij? Wij betalen. Dan kan je misschien nog wat bekenden zien als je een dagje overhebt.

Mijn moeder, zei hij. Als ze weet dat ik in de stad ben, kan ik niet zomaar weer weggaan.

Ja, zei het meisje, zo zijn moeders.

Zo zijn moeders, zei hij.

Leuk dat je komt, zei het meisje en ze groette en hing op. Hij keek om zich heen naar de hippe mensen in het koffietentje, wilde tegen iemand kunnen zeggen dat hij morgen te gast zou zijn bij het best bekeken tv-programma van Nederland, maar dat zou idioot zijn.

Het meisje stuurde hem een berichtje met de vluchtgegevens – *Je vliegt al over 4u hoop dat je dat niet erg vindt* – en de naam en adres van het hotel: midden in de stad, achter de Dam. Duur, zag hij op de website, en hij knikte, goed, ze hebben er wat voor over, dus het gaat echt over het succes, ze zetten me in een duur hotel dus ze willen aardig voor me zijn.

Hij keek nog een keer om zich heen, zag niemand tegen wie hij dit allemaal kon vertellen, en stuurde een berichtje naar zijn agent.

- *Ben gevraagd voor Mr. Daily, morgen*

- *Leuk, zou eigenlijk via mij moeten maar leuk. Hoe kwamen ze aan je nummer?*

- *Geen idee*

- *Never mind, leuk hoor*

Hij pakte zijn laptop in en ging nog naar Harrods omdat dat iets was wat ie zich had voorgenomen: als ik in Londen woon, dan winkel ik bij Harrods, en hij wilde een nieuw overhemd voor *Mr. Daily*.

In de winkel keek hij om zich heen, zag alle toeristen en was tevreden: dit is nu de plek waar ik mijn overhemden koop. Het meisje achter de kassa sprak zo plat Londens dat hij haar bijna niet verstond.

In zijn appartement pakte hij zijn reistas en liep daarna naar de *tube*, nonchalant, als een local. Hij lachte om zichzelf. Een ap-

partement hier, morgen bij het best bekeken tv-programma van Nederland te gast, alles wordt voor me geregeld – je hebt het goed voor elkaar.

Ja, er zeurde iets, hij had nog steeds het tekstje in zijn hoofd dat hij aan het tikken was geweest toen het meisje van *Mr. Daily* hem belde, maar wat er zeurde was niet echt – wat er zeurde bestond niet in de wereld van normale mensen, en hij was een normaal mens.

Hij liep achter het meisje aan. Alle meisjes die hij in de studio zag leken op elkaar en hij wist niet zeker meer of dit ook het meisje was dat hem de dag ervoor had gebeld.

Na een stuk met de metro had hij de trein naar Luton gepakt. In de *newsstand* zag hij de Engelse vertaling van zijn boek liggen in een grote stapel tussen andere bestsellers.

Zijn plek in het vliegtuig was aan het gangpad en tijdens de vlucht keek hij naar de achterhoofden van de mensen die schuin voor hem zaten. Een stewardess zei dat ze zijn boek had gelezen en kneep hem daarbij in zijn schouder.

Maar het is een boek voor mannen, zei hij, en hij knipoogde erbij.

De stewardess zei dat ze het toch héél leerzaam vond.

Goed zo, zei hij.

Ze kwam hem een drankje brengen en zei dat hij dat drankje van haar kreeg en hij wist zeker dat ze nog nooit van het forum had gehoord waar hij dat tekstje voor wilde tikken, nooit van ‘Wes’ Epidemie’ had gehoord zoals ze het op het forum noemden en dat er niets niets *niets* aan de hand was. Dat wat een paar idioten in een obscure hoek van het internet hadden verzonnen bestond niet; het was onzin. Hij was de forumgesprekken een paar weken geleden tegengekomen omdat hij zelf in die obscure hoeken kwam, en echt, ik heb niets gedaan of gezegd, mijn god, lees het boek maar en je weet het.

Zo had hij de eerste keer dat hij die verhalen tegenkwam gereageerd: ik heb niets gedaan of gezegd.

Weet je dat zeker, werd er gezegd, want we hebben bewijs.

Op Schiphol pakte hij een taxi en hij zei tegen de chauffeur (groot, sterk) dat hij straks graag het bonnetje wilde hebben, want dat had het meisje nog geappt: bewaar het bonnetje als je een taxi neemt.

De chauffeur vroeg of hij op reis was geweest en hij zei nee, nee, ik ben nu juist op reis, ik woon in Londen (en hij vroeg zich even af of hij dat zei om indruk te maken). De chauffeur had een tattoo in zijn nek. De tattoo was een slang die uit zijn nek omhoogkroop.

Er kwam een filmpje online als 'bewijs' en hij zei inderdaad léts, maar het 'bewijs' was flinterdun, want wat hij zei was overduidelijk een grapje. Maar de nerds op het forum vonden het bewijs, en het filmpje stond daarna op alle fora waar de nerds kwamen. Maar dat was een uithoek, 4chan, 8chan, subreddits. Het waren allemaal uithoeken. Dat was niet de echte wereld. Het was onzin.

Op de ring keek hij naar de flats, grijs geregend in passend novemberlicht. Hij voorspelde de stoplichten vanaf het Surinameplein richting de Overtoom (nog vier seconden voor groen), telde de fietsers op de fietspaden. Die fietser weet niets van Wes' Epidemie. Die niet. Die niet.

Bij het hotel waren ze uitgestapt en gaf de chauffeur hem zijn kaartje. Omdat u hier op reis bent, zei hij. Misschien heeft u nog een taxi nodig dit weekend, zei hij, en hij gaf een stevige handdruk en een knipoog en Wes was even onder de indruk van die knipoog, maar dat was iets ouds, want dat was een Man en hij was een Jongetje, maar hij was geen jongetje meer. Hij zou de volgende dag bij *Mr. Daily* zitten. Dat had hij moeten zeggen – ik ben in de stad omdat ik ben uitgenodigd voor *Mr. Daily*. Maar de chauffeur was weer in zijn taxi gestapt en weggereden.

In de lobby van het hotel wachtte hij tot hij geholpen werd. Hij zag er een mooi voorbeeld van wat hij op bladzijde 340 van

zijn boek had beschreven (*als andere mensen hun problemen niet kunnen oplossen, is dat niet jouw probleem*): een oude vrouw werd gebeld op haar iPhone en het was een Facetimegesprek, maar ze nam op als bij een gewoon gesprek; ze veegde met een te langzame beweging over haar scherm, hield de telefoon bij haar oor en uit de luidspreker klonk een dochter die ‘mom’ zei, ‘mom, I’m looking at your ear’, en de vrouw praatte tegen haar dochter alsof ze haar niet gehoord had terwijl de hele lobby had gehoord dat haar dochter naar haar oor keek omdat bij een Facetimegesprek de luidspreker nu eenmaal aanstaat.

Hij haalde diep adem. Dit is niet jouw probleem. Je hoeft dit niet te regelen. Zie bladzijde 340. Je hoeft niet alles te regelen. Als andere mensen hun problemen niet kunnen oplossen, is dat niet jouw probleem; je hoeft niet voortdurend altruïstisch te zijn.

(Bloem had gezegd dat het geen altruïsme maar wantrouwen was, geen vertrouwen in het idee dat iemand anders dan jij iets goed zou kunnen doen en eigenlijk was dat dus iets heel narcistisch, maar als er iemand níét narcistisch was, was hij het wel. Fuck haar en haar therapeutenwijsheid.)

De conciërge wist wie hij was zonder dat hij zijn naam hoefde te geven en zorgde snel voor zijn sleutelkaart.

Hij had een kamer op de vierde verdieping en er stond een ouderwetse typemachine als decoratie op een antiek houten bureautje en hij wist niet of er in elke kamer zo’n typemachine stond of dat mensen die een boek hadden geschreven deze kamer kregen en dat filmmakers die een kamer boekten misschien een oude projector hadden staan. Naast de typemachine stond een doosje bonbons en een kaartje met het logo van de omroep en in bollend meisjeshandschrift *Tot morgen!*

Hij was het hotel niet meer uit gegaan; hij was Nederlandse tv gaan kijken, op bed, dat doosje bonbons erbij, omdat hij Nederlandse tv nu een rareiteit vond. Het journaal en de spelshows en de nieuws-

rubrieken en de herhaling van *RTL Boulevard* en de herhaling van *Mr. Daily* van die dag en hij was in slaap gevallen met de tv aan. In de nacht werd hij wakker, zette de tv uit, douchte en ging weer op bed liggen, zijn MacBook op zijn schoot. Hij werkte aan een project waarvan hij niet wist of het iets ging worden – het was misschien te veel zijn vroegere zelf, en niet meer de persoon die hij nu was. Hij klapte de MacBook weer dicht, maar hij kon niet meer slapen tot hij de tv weer aanzette. In de nacht is de muur het dikst, zei hij hardop, maar dat was onzin, dat was iets waar hij alleen maar aan dacht omdat zijn moeder het over de bus had gehad. Hij viel in slaap bij een item over een ziekte in China waar mensen voor opgesloten moesten worden in hun huis, een epidemie, maar dan een echte, niet Wes' Epidemie.

Hij droomde half dat hij daar iets over op moest schrijven, allemaal opgesloten in je huis vanwege een epidemie, hoe ironisch, de epidemie waar hij mee te maken had kwam juist terecht bij mannen die zichzelf vaak al opsloten in hun huis (*nee dat is niet netjes om te zeggen over je fans*), en hij bedacht er iets slims over dat hij was vergeten toen hij wakker werd. Hij kleedde zich aan, ging even aan het antieke bureautje met de typemachine zitten en tikte de zware toetsen in: OPGESLOTENINJEEPIDEMIE – maar er was geen lint, geen papier, dus geen letters en het idee dat hij had in zijn halve droom kwam niet meer terug. Hij pakte het plastic pasje dat werkte als kamersleutel en liep twee trappen af naar de ontbijtzaal.

Op een lange tafel langs de muur stond een buffet opgesteld, en een jongen met een klembord streepte zijn kamernummer door.

Hij pakte een bord, legde er twee croissants op, twee kuipjes boter, negeerde de rest van het buffet, tapte koffie uit een ketel, zocht een vrije tafel. Bij het zoeken keek hij een vrouw aan die alleen aan een tafel voor vier zat.

De vrouw schrok en stootte haar koffie om, een serveerster kwam meteen helpen, en de vrouw stond op, verontschuldigde zich, en liep de ontbijtzaal uit, haar blik op de vloer gericht.

Verschillende mensen keken, maar Wes liet het lijken of hij niet keek; hij keek ook niet als ergens een ongeluk was gebeurd – hij wilde iemand in een onprettige situatie de ruimte geven, dus dat deed hij ook bij deze vrouw.

Na het ontbijt ging hij terug naar zijn kamer, en hij werkte toch nog wat aan het nieuwste project waaraan hij bezig was. Hij had het bronbestand `invisible_man.cpp` genoemd. Het idee was simpel: je haalde punten als je in de game door de stad liep en de mensen die hij erin geprogrammeerd had je niet aankeken, een spelletje waar je in een uurtje klaar mee zou kunnen zijn, gewoon op je telefoon.

Hij testte de alfaversie nog een keer op zijn eigen iPhone, maar hij was te snel verveeld – of misschien wel geïrriteerd, want waarom zou dit boeiend zijn?

Dus hij was andere dingen gaan doen op zijn telefoon en hij kwam terecht bij filmpjes van vechtende mannen op YouTube. Het algoritme dacht dat hij alleen nog dat wilde kijken, dus het was alles wat er in zijn app verscheen. Hij was een paar weken geleden gefascineerd geraakt door een, twee, drie filmpjes, en was er nog meer gaan zoeken. Het waren sparringpartijen die helemaal misgingen, opgefokte gasten die elkaar uitdaagden, mannen die elkaar een duw gaven bij de McDonald's en daarna met hun vuisten op elkaar inbeukten en hij wilde er niet naar kijken maar hij merkte dat hij elke klap in zijn buik voelde als hij het keek, maar op een lekkere manier. Hij zag verschillende mannen die hij Eriks vond, echte Eriks, mannen van wie het af spatte dat ze hun vrouw ook klappen gaven. Dat is er één, en dat is er ook één. Vrouwenmeppers. Maar nu waren ze elkaar aan het slaan, kregen zélf de klappen – misschien dat het daarom lekker voelde om ernaar te kijken.

Hij was in de middag nog even naar buiten gegaan, om het hotel heen gelopen. Aan de andere kant zat een Albert Heijn, aan de achterkant van het paleis op de Dam. Op de trappen voor de win-

kel zaten toeristen en daklozen. Hij liep naar binnen, kocht een pak Mars-repen. Terug buiten waren twee daklozen met elkaar begonnen te vechten, toeristen gilden een beetje, maar het vechten stelde niets voor. Hun dronkenheid zorgde voor meer missers dan rake klappen. Een paar van de toeristen waren het vechten aan het filmen met hun telefoons en hij bedacht dat het algoritme van YouTube hem deze filmpjes zomaar zou kunnen tonen als hij weer in zou loggen.

Nog één minuut dertig, zei het meisje. Kijkt je moeder?

Ja, zei hij, maar hij wist dat ze niet zou kijken.

Leuk, zei het meisje.

Ik snap het niet, had zijn moeder gezegd toen hij een keer eerder op televisie was geweest, ik snap niet wat je doet dus ik snap de gesprekken niet en als ik het niet snap raak ik in paniek en ik wil niet in paniek raken.

Ik begrijp het, mam. Je hoeft niet te kijken.

Hij had haar gebeld toen hij die middag in het hotel was, en gezegd dat hij ergens voor in de stad was en dat hij dus bij haar langs zou komen en zij had gezegd dat dat goed was, want ze hadden iets te vieren.

Ja, mam, dat had je al gezegd.

Moment, zei ze, eerst een puf, want ik heb zo weinig lucht.

Hij hoorde hoe ze een busje in haar apparaat klikte en de spray opzoog. Daarna zei ze: je weet nog steeds dat we iets te vieren hebben, toch? Je weet nog dat we vijftiengintig jaar geleden de bus hebben gepakt?

Ja, mam, dat weet ik nog steeds. Je vroeg een paar dagen geleden precies hetzelfde en toen had ik het ook al onthouden.

Ik vind dat iets om te vieren, zei ze.

Goed, zei hij, dat is mooi, dan kom ik langs met gebak, zoals ik een paar dagen geleden ook al zei.

Na dat gesprek was hij gaan lopen door de stad, tussen de toe-

risten door, en hij dacht aan die vijftientig jaar geleden, aan de twee jaar dat Erik bij hen in huis was geweest en zijn moeder in elkaar sloeg. Hij had het een paar keer in interviews verteld nu en het was een riedeltje geworden: hij had dat boek geschreven omdat hij mensen wilde helpen, hij had zelf een lastige jeugd gehad, vader vroeg dood, zijn moeder kreeg een gewelddadige vriend, en hij had zijn moeder kunnen helpen door de aandacht van haar vriend af te leiden, dus die behoefte om te helpen zat er al vroeg in, ja, of die was daar misschien wel ontstaan. Dat riedeltje zou er bij *Mr. Daily* ook wel weer komen. Ja, zijn boek had succes inderdaad, omdat helpen goed is. Is dat de kern van het boek, helpen is goed? Nee, ik denk dat de kern van het boek *help jezelf eerst* is. Want je kunt anderen pas helpen als je jezelf hebt geholpen. Net zoals je in een vliegtuig altijd eerst zelf het zuurstofmasker op moet zetten voor je anderen gaat helpen. Ik ben door schade en schande wijs geworden.

Hij stond even stil op straat – hij was zichzelf weer aan het interviewen, merkte hij. Dat was iets wat hij jong al deed, toen hij er nog van droomde beroemd te worden en in tv-shows te komen. Hij had het zichzelf interviewen op een gegeven moment geaccepteerd omdat het een goede manier was om zijn gedachten te formuleren.

Help jezelf eerst en dan kun je anderen helpen. Maar bij *Mr. Daily* zouden ze het over het succes van het boek willen hebben, de *The New York Times*-bestsellerlijst, en dat was ook leuk natuurlijk. Hij snapte die insteek ook wel.

En in mijn boek staan oefeningen om jezelf te helpen.

Dus nu zijn ze in Amerika massaal jouw oefeningen aan het doen? zou Mr. Daily vragen.

Ja, misschien wel.

En die schade en schande waar je het over hebt?

Och ja... Kijk, mijn boek heet *Ruimte* omdat het belangrijk is dat je ruimte inneemt. Dat is niet alleen belangrijk voor jezelf, ook voor de mensen om je heen. Als je in een relatie bent en je neemt zelf geen ruimte in, dan dwing je de ander dat wel te doen,

en geen ruimte innemen lijkt aardig, maar het *is* niet aardig. Want jij bent dan de vriendelijke jongen, maar je verplicht de ander de niet-vriendelijke dingen te moeten doen of zeggen. Tja, als je dat blijft doen... Dat is de schade en schande waar je dan wel wijzer van wordt. (Maar dat was bullshit natuurlijk, niks wijzer, want Bloem had hem dat verteld en hoe hard hij ook zijn best deed, het lukte hem niet om ruimte in te nemen. Schade en schande zonder wijs te worden.)

Hij volgde het meisje. Ze gingen een paar gangen door en toen waren ze plotseling in het decor dat hij van tv kende: de grote rode tafel, de schermen, de mensen. Er klonk een ruis aan stemmen, iedereen was opgewonden voor het begin van de live-uitzending. Aan de tafel zat de presentator, Mr. Daily zelf, die naar een stapel kaartjes in zijn handen keek, en voor hem op tafel lag Wes' boek – hij herkende het omslag – en er stonden vier andere stoelen. Eén stoel was vrij voor hem, op de andere drie stoelen zaten vrouwen.

Op de stoel naast die van hem zat de vrouw die vanochtend haar koffie had omgestoten.

Ze was vanochtend *van hem* geschrokken.

Zij wist wie hij was en zij wist precies waarom ze gevraagd was voor *Mr. Daily*.

Het gaat niet over het succes, besepte hij.

Hij zou over één minuut op tv zijn en hij had de hele dag gehad om dat te kunnen bedenken.

De hele dag.

Waarover zou het anders kunnen gaan, had het meisje nog gevraagd.

Nou, toch over Wes' Epidemie bijvoorbeeld, over dat filmpje waarin hij een grapje maakte.

Over dat filmpje waarin hij niets meer doet dan een grapje maken.

Hij bleef kort staan en keek naar de tafel met Mr. Daily en hij snapte hoe het programma werkte: Mr. Daily zou beginnen met

het boek. Dit boek, zou hij zeggen en hij zou het omhooghouden, is geschreven door Wes D. en het is een wereldwijd succes. U heeft het vast in de winkel zien liggen of misschien heeft u het al thuis in uw kast staan. Het is een zelfhulpboek voor de moderne man, de man die zijn tijd grotendeels achter een scherm doorbrengt en niet zo goed raad weet met het leven b́uiten het scherm, maar het heeft een veel groter publiek bereikt – de wijsheden van Wes D. sloegen aan bij zowel nerd als huisvrouw. Het is vertaald in twintig talen, en het stond deze week op één in de *The New York Times*-bestsellerlijst. Dit boek heeft van Wes D. een ster gemaakt, want het publiek kwam van heinde en verre op zijn lezingen af en die lezingen werden *sessies*, mensen vroegen Wes om hulp, en de bezoekers van die sessies betalen nu grof geld om hulp te krijgen van deze nieuwe goeroe.

Zo zou het kunnen gaan. Dat zou Mr. Daily kunnen zeggen.

Daarna zou hij verder kunnen gaan met: maar er is een filmpje in omloop dat gezorgd heeft voor een epidemie onder fans van de nieuwbakken goeroe.

Wes veegde zijn handen aan zijn broek af.

Het meisje pakte hem bij zijn arm en zei: we moeten gaan zitten.

Nee, dacht hij, *ik* moet gaan zitten, ik, niet jij, jij loopt straks weg en je leven gaat verder, mijn leven is straks voorbij.

Niet in paniek raken nu.

Hij keek naar het exemplaar van zijn boek op de tafel, god ja, dat boek, ik ken het wel, het staat vol met slimme dingen over kutsituaties en hoe je jezelf eruit kan worstelen en hij wist dat hij op bladzijde 12 een herinnering had opgeschreven om een voorbeeld te geven van een kutsituatie, vijftienvintig jaar geleden nu volgens zijn moeder, is dat niet ontzettend grappig en toevallig? Hij draaide die herinnering af, zijn moeder die het besluit nam om hun spullen te pakken en hem meenam, weg uit dat leven, zijn moeder die het besluit nam. Zijn moeder stond in de kleine keuken van hun flatje met die plastic tasjes in haar handen en ze vroeg hem sterk te zijn.

Het lukte hem toen sterk te zijn, het lukte hem volwassen te zijn voor zijn moeder. Het meisje raakte zijn arm nog een keer aan. Hij keek naar de lege stoel aan de tafel die vrij was gelaten voor hem. Goed, zei hij, en hij liep naar de stoel toe.